

Рисін В. В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів
Національного університету «Львівська політехніка»*

Лесьо Я. З.

*здобувачка освітньо-наукової програми
«Фінанси, банківська справа та страхування»
Національного університету «Львівська політехніка»*

Rysin Vitalii

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor at the Department of Finance
Lviv Polytechnic National University*

Leso Yana

*Student
Lviv Polytechnic National University*

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розглянуто теоретичні, нормативно-правові засади здійснення кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні, зокрема в умовах економічного спаду, викликаного пандемією COVID-19. Обґрунтовано власний підхід авторів до визначення сутності кредитно-інвестиційної діяльності банків. Здійснено оцінку кредитно-інвестиційної діяльності банків у 2019–2021 рр., на основі якої визначено напрями впливу пандемії COVID-19 на економіку загалом та на банківський сектор зокрема. Аналіз динаміки та структури кредитно-інвестиційного портфеля банків України, вкладень в інвестиційні цінні папери та довгострокових інвестицій дав можливість визначити основні тенденції проведення кредитно-інвестиційної діяльності банками в Україні. Обґрунтовано потенційні напрями реалізації регуляторної політики щодо банківського сектору в контексті подолання негативних наслідків пандемії, а також зосереджено увагу на можливостях для розвитку кредитно-інвестиційної діяльності банків, які виникли на фінансовому ринку України впродовж 2020–2021 рр.

Ключові слова: банк, кредит, банківські інвестиції, кредитно-інвестиційна діяльність, фінансові ринки, пандемія COVID-19.

Вступ та постановка проблеми. Для забезпечення ефективної інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання різних сфер та галузей вітчизняної економіки необхідний широкий спектр джерел залучення фінансових ресурсів, оскільки для більшості компаній доволі складно фінансувати свій розвиток лише за рахунок власних коштів.

За умов фінансової, політичної нестабільності, що додатково ускладнені форс-мажорними явищами на кшталт поширення вірусу COVID-19, роль банківської системи в економіці та активізації інвестиційної діяльності посилюється. Сьогодні банківський сектор залишається найбільшим сегментом фінансового ринку в Україні та володіє певним запасом фінансових ресурсів для підтримки тих секторів економіки, які найбільше постраждали від обмежувальних заходів та кризових явищ. Банки як посередники в акумулюванні та перерозподілі тимчасово вільних фінансових ресурсів визначають напрями й обсяги інвестування, тим самим здійснюючи вплив на відтворювальні процеси в економіці та сприяючи подоланню негативних тенденцій.

Таким чином, постає необхідність дослідження специфіки реалізації кредитно-інвестиційної діяльності банків у нетипових умовах, коли поєднується вплив негативних чинників, які раніше були відомі і певним чином вивчені, з чинниками, вплив котрих на банківські кредити та інвестиції на разі недостатньо досліджений і тому непрогнозований.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблематики кредитно-інвестиційної діяль-

ності банків упродовж останніх років займалася значна кількість вітчизняних науковців та практиків. Зокрема, Н.С. Ситник висвітлила основи діяльності центральних та комерційних банків; М.І. Крупка, Є.М. Андрушак, Н.Г. Пайтра розглянули особливості та проблемні аспекти формування, розвитку та функціонування банківських систем; В.Ю. Подчесова, К.В. Карась узагальнили підходи до трактування змісту кредитно-інвестиційної діяльності; О. Заславська розглядає кредитно-інвестиційну діяльність як основну економічну функцію банків України; Л.Б. Долінський розглянув сутність кредитно-інвестиційної діяльності та описав ключові засади її організації у банківських установах тощо. За останні два роки опубліковано низку праць щодо можливих напрямів впливу пандемії на банківський сектор, авторами яких є Ж.М. Довгань, В. Ніценко та Р. Семенцов, О.А. Боднар, В.С. Паламарчук та А.О. Гаврилов, Є.М. Андрушак та С.В. Фуфалько та ін. [10; 12–14].

Метою роботи є дослідження особливостей банківського кредитування та інвестування у 2019–2021 рр. та виявлення характеру впливу пандемії COVID-19 на реалізацію кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні.

Результати дослідження. Кредитно-інвестиційну діяльність можна розглядати як основне джерело прибутку для банківських установ. Вона позитивно впливає на економіку всієї країни, оскільки створює умови для безперервного повторюваного процесу виробництва економічних благ, що сприяє розв'язанню соціально-економічних проблем. Поряд із цим ефективна кредитно-інвестиційна діяльність підвищує конкурентоспроможність економіки

країни у міжнародному масштабі, що сприяє формуванню позитивного інвестиційного клімату та зацікавленості інвесторів у вкладенні коштів у вітчизняні компанії.

Кредитно-інвестиційні операції є превалюючими активними операціями банків. У Законі України «Про банки і банківську діяльність» визначено, що банківська діяльність – це залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб [1]. Отже, розміщення коштів за допомогою здійснення кредитних та інвестиційних операцій становить основу банківської діяльності.

Щодо визначення інвестиційної діяльності, то Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає її як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [2]. Також у цьому Законі зазначено, що інвестиційна діяльність може здійснюватися за рахунок банківських кредитів, що підтверджує взаємозв'язок кредитної та інвестиційної діяльності банків. Таким чином, виходячи з трактувань законодавства, банківське кредитування та інвестування за своєю економічною сутністю є подібними операціями, які мають на меті отримання прибутку за допомогою розміщення чи вкладення коштів.

У науковій літературі наявні різні підходи до визначення кредитно-інвестиційної діяльності банків: є дослідники, які розглядають цю діяльність як одне поняття, а є ті, які поділяють її на дві окремі діяльності – кредитну та інвестиційну.

Наприклад, Н.Г. Пайтра та Є.М. Андрушак дають таке визначення банківського кредиту: «Позиковий капітал банку у грошовій формі, який передають у тимчасове користування на умовах повернення, строковості, платності, забезпеченості та цільового характеру використання коштів» [3, с. 245]. Банківські інвестиції ці автори поділяють на прямі, а саме «безпосередні вкладення в статутний фонд підприємств через купівлю паїв» [3, с. 312], та портфельні – «придбання цінних паперів: пайових (акцій) та боргових (облігацій)» [3, с. 312].

Н.С. Ситник розглядає кредитну діяльність банку як складову частину банківської діяльності, що являє собою узгоджену за цілями сукупність процесів і практичних дій, які спрямовані на формування кредитних ресурсів та їх розподіл за визначеного рівня ризиків із метою отримання прибутку [4, с. 181]. Щодо інвестиційної діяльності банків, то вона вважає, що ця діяльність передбачає вкладення інвестиційних ресурсів у цінні папери для формування їх портфеля [4, с. 291].

Безліч дискусій виникає під час визначення кредитно-інвестиційної діяльності банків як єдиного виду діяльності. Наприклад, В.Ю. Подчесова та К.В. Карась сформулювали її визначення як «сукупність обґрунтованих стратегічних дій керівництва і працівників банку з надання банківських ресурсів із метою підвищення ефективності банківської діяльності, платоспроможності та зменшення рівня ризику» [5, с. 3].

О. Заславська кредитно-інвестиційну діяльність визначила як «надання грошових коштів на довготерміновій основі на умовах платності, поверненості, строковості з метою реалізації інвестиційних проектів» [6]. Таке визначення звужує поняття, оскільки нехтує іншими напрямками кредитної діяльності банку та банківським інвестуванням.

Л.Б. Долінський зазначає, що «кредитно-інвестиційною діяльністю банківських установ можна вважати всі види активних банківських операцій, сутність яких поля-

гає у видачі (вкладенні) коштів в обмін на певні боргові зобов'язання з метою одержання прибутку (відсоткового доходу) від цих капіталовкладень за умов виконання позичальником узятих зобов'язань вчасно та в повному обсязі» [7].

Ураховуючи усе перелічене вище, можемо погодитися з тим, що кредитно-інвестиційна діяльність банку – це діяльність, яка передбачає надання у користування банківських фінансових ресурсів на умовах платності, строковості, поверненості, забезпеченості та цільового використання іншим економічним суб'єктам для забезпечення їхньої діяльності, а також на реалізацію інвестиційних проектів та вкладення у цінні папери і довгострокові інвестиції.

Новим та мало дослідженим ризиком, який виник на початку I кварталу 2020 р. та триває дотепер, є поширення COVID-19 у світі. Безпрецедентні обмежувальні заходи, які були запроваджені для подолання пандемії, призвели до низки негативних наслідків для економік більшості країн світу. Беззаперечним є той факт, що подібні заходи мали свій вплив і на кредитну діяльність банківських установ:

- зменшення величини доходів потенційних позичальників веде до погіршення їхньої кредитоспроможності, при цьому невідомо, чи відновляться згодом доходи громадян і суб'єктів господарювання;

- обмеженість позичальників обслуговувати борг і зростання кредитного ризику сприяють підвищенню процентних ставок по кредитах, що зменшує попит на них;

- закриті відділення на карантин стали перешкодою для отримання кредиту, і це є критичним для тих клієнтів, які не використовують дистанційне банківське обслуговування;

- недостатня величина капіталу у банків для збільшення обсягів кредитування.

Використавши дані Національного банку України, визначимо, який вплив мала пандемія COVID-19 на кредитно-інвестиційну діяльність банків. Її основними складниками є кредитна діяльність, тобто кредитний портфель банківських установ, та інвестиційна діяльність, тобто операції з цінними паперами та довгострокові інвестиції. Здійснимо аналіз динаміки цих операцій та визначимо структуру кредитно-інвестиційної діяльності (табл. 1, рис. 1).

Проаналізувавши табл. 1, бачимо, що впродовж досліджуваного періоду величина кредитів та інвестиційних цінних паперів зростає, відповідно, зростає величина активів банків. Більшість активів банки спрямовують у дохідні активи у вигляді кредитів та інвестиційних цінних паперів, формуючи свій кредитно-інвестиційний портфель. Про це свідчить його частка у загальних активах, яка впродовж 2019–2021 рр. коливається в межах 77–80%. У кредитно-інвестиційному портфелі більшу частку займають кредити та аванси клієнтам – 66% у 2019 р. та 60% у листопаді 2021 р. Це свідчить про те, що банки надають перевагу менш ризиковим кредитним операціям перед ризиковими та мінливими інвестиційними. Низький рівень розвитку фондового ринку України, значний рівень ризику інвестиційних операцій, а також нестабільність економічної та політичної ситуації в країні стримують зростання обсягів інвестиційної діяльності.

Наслідки пандемії та запроваджених карантинних заходів на банківському ринку були відчутними у 2020 р. через скорочення величини кредитного портфеля. Незважаючи на те що кредити ставали дешевшими, попит як населення, так і бізнесу на них знижувався, що, власне, і призвело до зменшення обсягів кредитного портфеля банків. Проте в 2021 р. ситуація покращилася, зокрема

у II кварталі 2021 р. банківський сектор значно прискорив зростання кредитування. Таким чином, у листопаді 2021 р. обсяг кредитів перевищив значення, зафіксоване до пандемії.

Розглянемо детальніше динаміку та структуру кредитів, що надані банками (табл. 2, рис. 2).

Як бачимо з рис. 2, зростання спостерігалось за всіма показниками, окрім кредитів, що надані суб'єктам господарювання. Це пояснює зменшення обсягів усіх кредитів, що надані банками в 2020 р., оскільки цей вид кредитів займає найбільшу частку у загальній структурі впродовж досліджуваного періоду, а саме на рівні 75–80%. І хоча станом на 01.12.2021 обсяги кредитів, що надані суб'єктам господарювання, не збільшилися до допандемічного рівня, загальний обсяг кредитів зріс переважно за рахунок збільшення обсягів кредитів, що надані фізичним особам. Це спричинено зростанням величини споживчих витрат, що формує попит на позики з боку населення. Певною мірою теперішні високі темпи приросту обсягу кредитного портфеля можна пояснити низькою базою порівняння, оскільки темпи 2020 р. були вкрай низькими. У розпал кризи банки сповільнили процес кредитування, ретельніше ставилися до розширювання кола позичальників. Проте в 2021 р. фінансові установи вже мали на меті розширити свою клієнтську базу. Саме збільшення кількості кредитів було основним чинником зростання обсягу портфеля протягом року.

За даними НБУ, зростання величини кредитного портфеля банків було спричинене активізацією кредитування чотирьох галузей: оптової торгівлі, сільського господарства, харчової промисловості та будівництва. Щодо

останнього, то вагомим стимулом для зростання обсягів кредитування стала державна програма «Велике будівництво» (здебільшого кредити видавалися для будівництва доріг). У сегменті малого, мікро- та середнього бізнесу (ММСБ) теж спостерігалися прискорені темпи росту обсягів позик. Однією з причин можемо вважати те, що у кредитуванні ММСБ боргове навантаження є значно меншим, ніж у великих компаній, а також є можливість диверсифікації портфеля за секторами та регіонами, що приваблює банки. Програма «Доступні кредити 5–7–9%» – це ще один чинник, який стимулював кредитування у цьому сегменті. Завдяки програмі надано близько 25% усіх нових гривневих позик.

2021 р. характеризувався зростанням обсягів прибутків банків від кредитної діяльності, такі прибутки перевищили рівень докризового 2019 р. У перших трьох кварталах 2021 р. з рентабельністю капіталу понад 15% працювало 28 банків, які контролювали 80% активів банківського сектору. Це, зокрема, три державних банки, рентабельність яких за рік стабільно зростала. 41% прибутку сектору отримав «ПриватБанк» – це найвищий показник серед банків. За дев'ять місяців 2021 р. обсяги чистого процентного та чистого комісійного доходу сукупно зросли на третину в річному вимірі, а в державних банків темпи приросту були ще вищими. Також варто зазначити, що операційна ефективність поліпшилася, оскільки величина операційних доходів зростала значно швидше за величину операційних витрат [9, с. 31].

У процесі здійснення інвестиційних операцій банк диверсифікує свої активи шляхом формування портфеля цінних паперів – сукупності цінних паперів, що належать

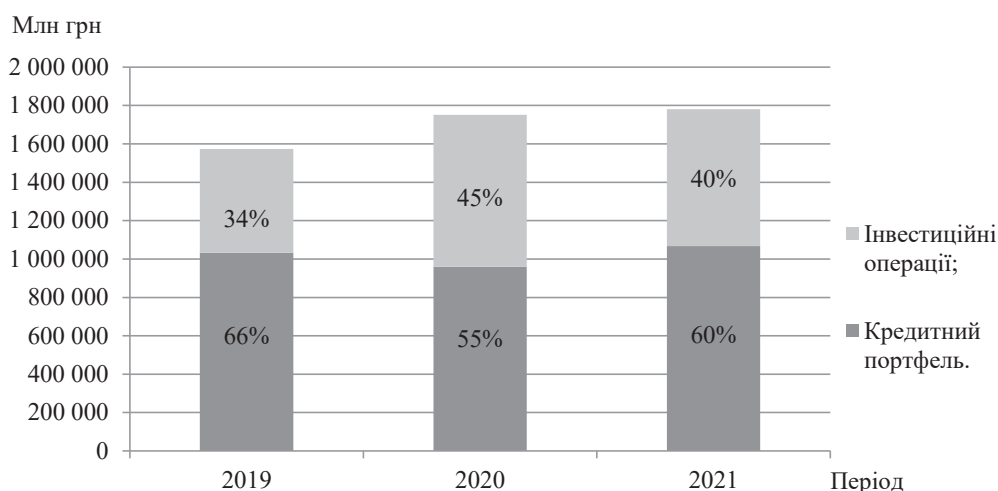


Рис. 1. Динаміка кредитно-інвестиційної діяльності банків України у 2019–2020 рр. та за 11 місяців 2021 р.

Джерело: побудовано авторами за даними [8]

Таблиця 1

Динаміка та структура кредитно-інвестиційного портфеля банків України у 2019–2020 рр. та за 11 місяців 2021 р.

Показники	2019		2020		2021 (11 міс.)	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Кредити, надані клієнтам	1 033 430	65,70	960 597	54,83	1 067 765	59,96
Вкладення у цінні папери та довгострокові інвестиції	539 466	34,30	791 373	45,17	712 978	40,04
Кредитно-інвестиційний портфель	1 572 896	79,38	1 751 970	79,42	1 780 743	77,75
Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	1 981 594	100,00	2 205 915	100,00	2 290 307	100,00

банкові та дають йому змогу отримувати дохід від операцій із ними. Характеристику обсягів та динаміки інвестиційних операцій банків в Україні у 2019–2021 рр. представлено в табл. 3.

Відповідно до даних табл. 3, основну частку в інвестиційних операціях банків займають операції з ОВДП, тому збільшення обсягів вкладень у цінні папери та довгострокові інвестиції на 47% у 2020 р. та і значною мірою зменшення на 10% у 2021 р. було спричинене динамікою обсягів операцій з ОВДП. Від початку 2021 р. спостерігається тенденція до скорочування обсягів ОВДП, що є в активах банків. Така зміна може бути пов'язана з вимогою дотримання банками коефіцієнта левериджу [9, с. 24]. Цей коефіцієнт характеризує співвідношення капіталу першого

рівня до сукупного обсягу активів та позабалансових зобов'язань банку і на відміну від нормативів достатності капіталу не передбачає зважування активів за ризиками. Тому він дає змогу оцінити достатність капіталу відносно тих активів, за якими нині немає вимог формувати капітал під покриття кредитних та ринкових ризиків. До таких, зокрема, належать гривневі ОВДП, що утримуються до погашення.

Розглядаючи наслідки пандемії та їхній вплив на банківський сектор, слід зосередити увагу ще на кількох аспектах. Передовсім відбулося значне зростання обсягів онлайн-торгівлі, а також суттєво розширилася сфера продажу товарів і послуг он-лайн [10]. Зважаючи на це, для покупців вагому роль почали відігравати адаптованість

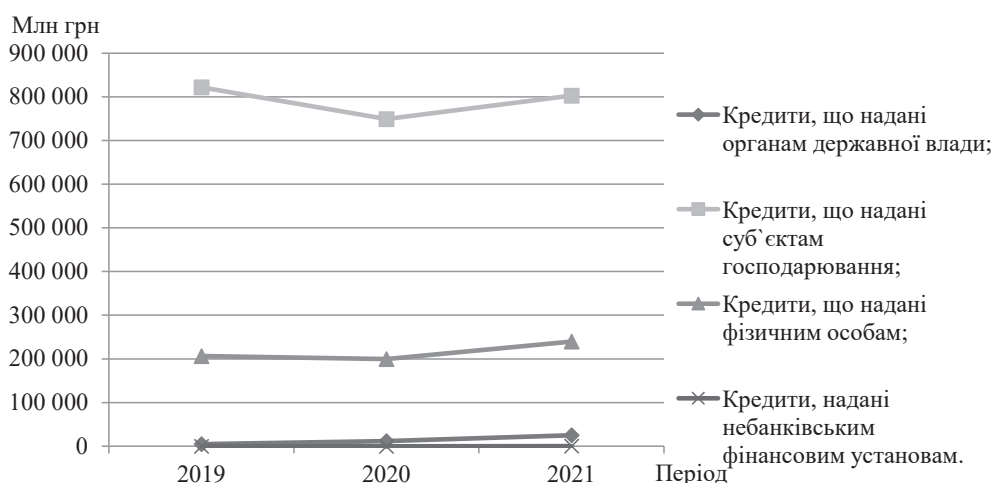


Рис. 2. Динаміка величини кредитів клієнтам банків у 2019–2020 рр. та за 11 місяців 2021 р.

Джерело: побудовано авторами за даними [8]

Таблиця 2

Динаміка та структура кредитів, що надані банками у 2019–2020 рр. та за 11 місяців 2021 р., у розрізі позичальників

Показники	Значення, млн грн			Структура, %			Абсолютна зміна, млн грн		Темп зміни, %	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Органи державної влади	4 724	11 641	24 999	0,46	1,21	2,34	6 917	13 358	146,4	114,7
Суб'єкти господарювання	821 936	749 335	803 069	79,53	78,01	75,21	-72 601	53 734	-8,83	7,17
Фізичні особи	206 737	199 561	239 576	20,00	20,77	22,44	-7 176	40 015	-3,47	20,05
Небанківські фінансові установи	33	60	120	0,00	0,01	0,01	27	60	81,82	100,0
Усього	1 033 430	960 597	1 067 765	100,0	100,0	100,0	-72 833	107 168	-7,05	11,16

Таблиця 3

Динаміка інвестиційних цінних паперів та довгострокових інвестицій у 2019–2020 рр. та за 11 місяців 2021 р.

Показники	Значення, млн грн			Структура, %			Абсолютна зміна, млн грн		Темп зміни, %	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2020	2021	2020	2021
ОВДП	367 060	588 307	561 460	68,04	74,34	78,75	221 247	-26 847	60,28	-4,56
нерезиденти	10 386	14 487	4 779	1,93	1,83	0,67	4 101	-9 708	39,49	-67,01
нараховані доходи до отримання	7 222	10 277	10 622	1,34	1,30	1,49	3 055	345	42,30	3,36
дисконт / премія	-26 104	-24 066	-22 992	-4,84	-3,04	-3,22	2 038	1 074	-7,81	-4,46
Інші інвестиції	180 902	202 368	159 109	33,53	25,57	22,32	21466	-43259	11,87	-21,38
Вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції	539 466	791 373	712 978	100,0	100,0	100,0	251 907	-78 395	46,70	-9,91

Джерело: побудовано авторами за даними [8]

банківських продуктів до нових умов, можливість простого і безперешкодного їх використання за допомогою мобільного банкінгу, адекватні підходи до ідентифікації та верифікації клієнтів тощо. Запроваджені протипандемічні обмежувальні заходи активізували процес зменшення використання готівки, що призвело до розширення сфери цифрових платежів, включаючи безконтактні рішення, такі як Apple Pay і Google Pay. Перелічені тренди дали конкурентні переваги тим банкам, які попередньо вклали суттєві ресурси у цифровізацію своїх послуг та налагодження систем дистанційного обслуговування клієнтів, але водночас зумовили проблеми для банків, які не приділяли уваги розвитку Інтернет-банкінгу.

Локдаун, запроваджений під час першої хвилі COVID-19, призвів до швидкого зростання дистанційної роботи, охопивши сегменти, які раніше не були знайомі з нею: будучи переважно заснованою на обробці інформації, банківська індустрія значно адаптувалася до такої роботи [11]. Банки зараз рухаються до «нової норми», коли від 40% до 60% робочого тижня проходить дистанційно, а нові планування офісів сприяють неформальній взаємодії.

Висновки. Пандемія COVID-19 призвела до певного скорочення обсягів банківського кредитування та інвестування у 2020 р., проте у 2021 р. банківському сектору вдалося відновити втрачені позиції. Здійснений аналіз показав, що кредитно-інвестиційний портфель банків на 60% формується з наданих кредитів та на 40% – з інвестицій. У структурі кредитних угод основну частку займають кредити, що надані суб'єктам господарювання. Щодо банківських портфелів цінних паперів, то вони сформовані переважно з доволі доходних і мало ризикових ОВДП, превалююча роль яких зумовлена фактичною відсутністю на фондовому ринку України інших привабливих для вкладення коштів цінних паперів. У цілому оцінка динаміки банківських кредитів та інвестицій за період пандемії показала, що більшість банків доволі швидко адаптувала свою діяльність до несприятливих умов та змогла скористатися тими можливостями, які з'явилися на ринку.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 29.01.2022).
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 29.01.2022).
3. Банківська система : підручник / М.І. Крупка та ін. ; за ред. М.І. Крупки. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 556 с.
4. Банківська система : навчальний посібник / Н.С. Ситник та ін. ; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 580 с.
5. Подчесова В.Ю., Карась К.В. Дослідження кредитно-інвестиційної діяльності банків України. *Часопис економічних реформ*. 2012. № 4(8). С. 2–7.
6. Заславська О. Аналіз кредитно-інвестиційної діяльності українських банків. *Схід*. 2012. № 4(118). С. 30–35.
7. Долінський Л.Б. Кредитно-інвестиційна діяльність банківських установ: сутність та особливості здійснення в Україні. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2018. № 18(72). С. 433–438.
8. Основні показники діяльності банків. *Офіційний сайт НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (дата звернення: 29.01.2022).
9. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2021 року. *Офіційний сайт НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2021-roku> (дата звернення: 29.01.2022).
10. Довгань Ж.М. Виклики банків в умовах пандемії COVID-19. *Інноваційна економіка*. 2020. № 85. С. 119–124.
11. Challenges of the banking sector after the COVID-19 crisis. URL: <https://www.santander.com/en/press-room/insights/challenges-of-the-banking-sector-after-the-covid-19-crisis> (дата звернення: 29.01.2022).
12. Ніценко В., Семенов Р. Вплив глобальної пандемії COVID-19 на фінансовий стан банків в Україні: визначення ймовірності дефолту в сучасних умовах. *Financial and credit systems: prospects for development*. 2021. № 2(2). С. 33–43.
13. Боднар О.А., Паламарчук В.С., Гаврилов А.О. Аналіз стану ринку банківських послуг України в умовах пандемії. *Modern Economics*. 2020. № 23(2020). С. 13–19. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-02.v](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-02.v).
14. Андрущак Є.М., Фуфалько В.С. Вплив фінансово-економічних чинників на управління кредитним портфелем комерційного банку на прикладі АТ «АКБ «Львів». *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2021. Вип. 64. С. 25–30.

References:

Поряд із цим низка зумовлених пандемією загроз нині все ще має вплив на банківський сектор. Серед них можемо виділити зростання обсягів проблемних кредитів, падіння вартості комерційної нерухомості, переданої у заставу, прискорення інфляційних процесів тощо. Окрім того, варто згадати напружену політичну ситуацію початку 2022 р., яка негативно відображається на інвестиційних рейтингах України та ускладнює ситуацію на внутрішньому фінансовому ринку. Зазначені виклики банківському сектору доведеться вирішувати для того, щоб зберегти наявні тенденції прибутковості.

Такі явища, як розвиток електронної комерції та дистанційної роботи, зниження ролі готівки і зростання інтересу до дешевих та зручних методів платежів, необхідність для банків інвестувати в інновації, не є новими для банківського сектору і почали розвиватися ще задовго до початку пандемії. Проте остання загострила попит на прості, інтуїтивно зрозумілі, персоналізовані послуги, які надаються через цифрові платформи як банків, так і небанківських інституцій, зокрема фінтех-компаній. Зважаючи на стрімке зростання обсягів надання таких послуг, великого значення набуває питання захисту цифрових платформ від різноманітних кібератак, що можуть призвести до викрадення персональних даних користувачів та коштів з їхніх рахунків. Тому активізація діяльності банків щодо продажу кредитних чи інвестиційних продуктів має відбуватися паралельно з удосконаленням їхніх систем кібербезпеки.

Мінімізація негативного впливу нових ризиків, що з'явилися внаслідок пандемії та викликаних нею змін на фінансових ринках, потребує певного коригування регуляторної політики, зокрема у напрямі створення рівних та прозорих правил гри між традиційними і новими надавачами фінансових послуг. Велике значення при цьому має оперативна адаптація політики регуляторів до умов, які склалися на ринку, з метою сприяння конкуренції, стимулювання інновацій та забезпечення фінансової стабільності.

1. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro banky i bankivsjku dijajlnistj : Zakon Ukrainy vid 7 ghrudnja 2000 r. # 2121-III [On banks and banking activities: Law of Ukraine of December 7, 2000 № 2121-III]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (data zvernennja: 29.01.2022).
2. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro investycijnu dijajlnistj : Zakon Ukrainy vid 18 veresnja 1991 r. # 1560-KhII [On investment activity: Law of Ukraine of September 18, 1991 № 1560-XII]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (data zvernennja: 29.01.2022).
3. Krupka, M.I., Andrushhak, Y.M., Baryljuk I.V., Vyshvana B.M. (2013) *Bankivsjka sistema* [Banking system]. (ed. M.I. Krupky), Lviv : LNU im. I. Franka, (in Ukrainian).
4. Sytnyk, N.S., Stasyshyn, A.V., Blashhuk-Devjatkina N.Z., Petyk L.O. (2020) *Bankivsjka sistema* [Banking system]. (ed. N. S. Sytnyk), Lviv : LNU im. I. Franka, (in Ukrainian).
5. Podchesova, V.Y., Karasj K.V. (2012) Doslidzhennja kredytno-investycijnoji dijajlnosti bankiv Ukrainy [Research of credit and investment activity of Ukrainian banks]. *Journal of Economic Reforms*, vol. 4, no. 8, pp. 2–7.
6. Zaslavsjka, O. (2012) Analiz kredytno-investycijnoji dijajlnosti ukrajinsjkykh bankiv [Analysis of credit and investment activities of Ukrainian banks]. *East*, vol. 4, no. 118, pp. 30–35.
7. Dolinsjkyj, L.B. (2018) Kredytno-investycijna dijajlnistj bankivsjkykh ustanov: sutnistj ta osoblyvosti zdijsnennja v Ukraini [Lending and investment activities of banking institutions: the essence and features of implementation in Ukraine]. *Accounting, analysis and audit*, vol. 18, no. 72, pp. 433–438.
8. Osnovni pokaznyky dijajlnosti bankiv [The main indicators of banks]. *Official site of the NBU*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (accessed 29 January 2022).
9. Zvit pro finansovu stabilnistj. Ghrudenj 2021 roku [Financial Stability Report. December 2021]. *Official site of the NBU*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2021-roku> (accessed 29 January 2022).
10. Dovghanj, Zh.M. (2020) Vyklyky bankiv v umovakh pandemiji COVID-19 [Challenges of banks in the context of the COVID-19 pandemic]. *Innovative economy*, vol. 85, pp. 119–124.
11. Challenges of the banking sector after the COVID-19 crisis. URL: <https://www.santander.com/en/press-room/insights/challenges-of-the-banking-sector-after-the-covid-19-crisis> (accessed 29 January 2022).
12. Nitsenko, V., Sementsov, R. (2021) Vplyv globaljnoji pandemiji COVID-19 na finansovyj stan bankiv v Ukraini: vyznachennja jmovirnosti defoltu v suchasnykh umovakh [The impact of the global COVID-19 pandemic on the financial condition of banks in Ukraine: determining the probability of default in modern conditions]. *Financial and credit systems: prospects for development*, vol. 2, no. 2, pp. 33–43.
13. Bodnar O.A., Palamarchuk V.S., Ghavrylov A.O. (2020) Analiz stanu rynku bankivsjkykh poslugh Ukrainy v umovakh pandemiji [Analysis of the state of the banking services market of Ukraine in a pandemic], *Modern Economics*, vol. 23, pp. 13–19. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-02.v](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-02.v)
14. Andrushhak, Je.M., Fufaljko, V.S. (2021) Vplyv finansovo-ekonomichnykh chynnykiv na upravlinnja kredytnym portfelem komercijnogho banku na prykladi AT AKB «Lviv» [The influence of financial and economic factors on the management of the loan portfolio of a commercial bank on the example of JSCB «Lviv»]. *Bulletin of Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences*, vol. 64, pp. 25–30.

THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE BANK'S LENDING AND INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE

Summary. The paper deals with the theoretical, regulatory framework for the implementation of lending and investment activities of banks in Ukraine, in particular in the economic downturn caused by the COVID-19 pandemic. The purpose of the article is to reveal the features of bank lending and investing in 2019-2021 and to identify the impact of the COVID-19 pandemic on the implementation of lending and investment activities of banks in Ukraine. The authors' approach to determining the essence of lending and investment activities of banks is substantiated. An assessment of banks' lending and investment activities in 2019-2021 has shown, that 60% of banks' loan and investment portfolios are formed from loans and 40% from investments. The main share of banks credit agreements volume is occupied by loans granted to economic entities; the bank portfolios of securities are formed mainly of profitable and low-risk government bonds. Unprecedented restrictive measures imposed to overcome the pandemic have had an impact on the activities of banking institutions, including reduced income of potential borrowers and their ability to service debt, as well as the problems for banks that have not introduced remote customer service. Analysis of the dynamics and structure of the credit and investment portfolio of Ukrainian banks, investments in investment securities, and long-term investments made it possible to identify the main trends in lending and investment activities of banks in Ukraine. Potential directions of regulatory policy implementation on the banking sector in the context of overcoming the negative consequences of the pandemic should be aimed at creating equal and transparent rules of the game between traditional and new financial service providers. The authors focus the attention on opportunities for the development of lending and investment activities of banks that emerged in the financial market of Ukraine during 2020-2021. Most of these capabilities involve providing simple, intuitive, personalized services across digital platforms with an appropriate level of cybersecurity.

Key words: bank, loan, banks investments, lending&investment activity, financial markets, COVID-19 pandemic.